

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς ναυτικῆς πυξίδος, καὶ τελειοποιήσις τῆς Ναυτικῆς, αἱ πρῶται θαλασσοπλοῖαι τῶν Πορτογάλων, καὶ ἐπομένως ἡ περικλεῆς εὕρεσις τῆς Ἀμερικῆς παρὰ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου, περὶ τὰ τέλη αὐτῆς τῆς 1. Ἐκατονταετηρίδος· αἱ δυσκολίαι καὶ τὰ βαρύτατα τελώνια, τὰ ὅποια ἐπέβαλλον εἰς τὸ Ἐμπόριον τῶν Ἑνετῶν οἱ ἐχθροὶ τῶν Ὀθωμανοί· αἱ εὐκολίαι, καὶ τὸ ὀλιγοέξοδον τῆς διὰ τοῦ ἐλευθέρου Ὠκεανοῦ μετακομίσεως τῶν Ἀσιατικῶν προϊόντων εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ ἡ ἐπιθυμία, καὶ φιλοτιμία παντὸς ἔθνους εἰς τὸ νὰ οἰκιοποιηθῇ τὸ Ἐμπόριον, καὶ τὸν πλοῦτον ἠνοιξε τὸν νέον δρόμον διὰ τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, Ἀσίας, καὶ Ἀμερικῆς, καὶ ἔπαυσε τὸ πρῶτον Ἐμπόριον μὲ ἐκπесμὸν τῆς Ἑνετίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπορικῶν μερῶν, τὸν ὁποῖον ὡς τρίτην, καὶ νέαν ἐποχὴν τοῦ Ἐμπορίου, θέλομεν τὴν ἐκθέσει συνοπτικῶς εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ εἰς τὰ Ἄρθρα Πορτογαλλία, Ἰσπανία, Ἀγγλία, κ. τ. λ. ὅσα τώρα ἐμπορεύονται, τοῦ Β'. Γεωγραφικοῦ Βιβλίου ἀκόμη πλατύτερον.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Σύνοψις Ἱστορικῆ τῆς Ἀρχῆς, καὶ Ἀποκαταστάσεως τοῦ Νέου Ἐμπορίου.

Οτι, καθὼς προεῖπον, ἡ τελειοποιήσις τῆς Ναυτικῆς εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ Ἐμπορίου, καὶ ὅτι ἡ Ναυτικὴ διὰ νὰ τελειοποιηθῇ χρειάζεται νὰ ἀκμάζωσι πολλαὶ ἄλλαι, καὶ τέχναι, καὶ ἐπιστῆμαι εἶναι ἀναμφίβολον.

Ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν Ἀρχαίων Φοινίκων ἕως τῆς ἰδ'. Ἐκατονταετηρίδος, εἶδομεν πόσον ἤυξησε, καὶ πόσους δρόμους ἠκολούθησε τὸ Ἐμπόριον, καὶ πόσον ἔτελειοποιήθη ἡ Ναυτική· διότι στόλοι πολλοὶ μὲ πλοῖα διαφόρου μεγέθους διέπλεον τὴν θάλασσαν, καὶ διὰ τὰς ἐμπορικὰς, καὶ διὰ τὰς πολεμικὰς χρείας· ἀλλὰ μὲ ὅλα ταῦτα, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν σκοτεινὴν νύκτα, καὶ εἰς τὸ ἀπομάκρυσμα ἀπὸ τῆν ξηρὰν ἔχαναν τὸν δρόμοντων, καὶ ἐκινδύνευον, διὰ τοῦτο ἦσαν ἀναγκασμένοι οἱ κυβερνήται νὰ περιπλέουν ἐπιμόχθως, καὶ μὲ μεγάλην ἀργοπορίαν ἀπὸ αἰγιαλὸν εἰς αἰγιαλὸν, χωρὶς νὰ εὐθυδρομήσουν διὰ τοῦ πλατυτάτου Ὠκεανοῦ, ἢ ἄλλης εὐρυχώρου θαλάσσης. Ἀνάγκην λοιπὸν εἶχον ἀπὸ ἄλλο τι ἀμετακίνητον πολικὸν ἄστρον, τὸ ὁποῖον ἕως τότε τοὺς ὠδήγει, καὶ τοῦτο νὰ μὴ τὸ σκεπάζη, μήτε σύννεφον, μήτε ἄλλοτι, ἀλλὰ πάντοτε νὰ τὸ ἔχουν ὀδηγόντων, καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ λεγομένη Ναυτικὴ Πυξίς, ἢ παρὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Γενῶν Βούσσολα, περὶ τῆς ὁποίας καθιστοροῦνται τὰ ἀκόλουθα. Μάρκος Παῦλος εὐγενὴς Ἐνετὸς, ὁ περιηγησάμενος τὰ Ἀσιατικὰ μέρη, καὶ εἰσχωρήσας εἰς τὴν Σίναν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα τὸ τῶ 1260 ἔτει, φέρων διὰ καλῆτερον καρπὸν τῶν περιηγησέων τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ μαγνητικὴ βελῶνη ἐπικειμένη εἰς ἄχυρα, ἢ ράκη, ἢ ἐπιπλέουσα εἰς τὸ νερὸν, στρέφει ἀδιακόπως πρὸς τὸν πόλον, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἦτον ναυτικὴ πυξίς· αἱ συνεχεῖς δοκιμαὶ ὅμως πολλῶν ἄλλων ἔδωκαν ἀρκετὰς ἰδέας εἰς τὸν Φλαύϊον Μέλφην Ἰταλὸν ἀπὸ τῆς Νεαπόλεως, νὰ τὴν ἐκτελέσῃ εἰς τὸν εὐχρηστότερον τρόπον, καὶ νὰ τὴν δώσῃ ὀδηγὸν εἰς τοὺς πλείοντας περὶ τὰ τέλη

τῆς ιδ'. Ἐκατονταετηρίδος· αὕτη φαίνεται πιθανωτέρα γνώμη περί τῆς εὐρέσειός της.

Οἱ ναυσιπόροι λοιπὸν ἐπιτυχόντες τοιούτου ὁδηγοῦ ἤμποροῦσαν εὐκολα νὰ πλέουν εἰς τὸν εὐρύχωρον Ὠκεανὸν, καὶ νὰ μὴ χάνουν τὸν δρόμοντων, γνωρίζοντες τὸν Ἀρκτικὸν πόλον, τὸν ὁποῖον πάντοτε τοῖς δείχνει ἡ μαγνητικὴ βελόνη.

Ὁ ἐμπορικὸς πλοῦτος τῶν Ἑνετῶν, καὶ τῶν Ἀνσεατικῶν Πόλεων ἐρεθίζων τὴν ζηλοτυπίαν τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἤμποροῦσαν νὰ πραγματοποιηθῶν ἐλευθέρως εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑνετῶν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, τοὺς ἠνάγκαζε νὰ φροντίζουσαν νὰ εὑρουν νέον δρόμον διὰ τὰς Ἰνδίας.

Χριστοφόρος ὁ Κολόμβος κατὰ τὸ 1480 συλλογιζόμενος, ὅτι κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ εἰρημένους περιηγητοῦ Μάρκου Παύλου, ἡ Ἰνδία κατέβαινε πολὺ νοτιώτερον, ἀφ' ὅσον ἐστοχάζοντο οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες, καὶ Ῥωμαῖοι, ἐπρόβαλλε νὰ ἀποπλεύσῃ κατ' εὐθείαν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, καὶ νὰ εὑρῇ ἐκεῖνα τὰ πλούσια καὶ ἀρωματοφόρα μέρη. Οἱ πατριῶταί του Γενουήνσιοι δὲν ἐδέχθησαν αὐτὸ τὸ φαινόμενον τολμηρότατον πρόβλημα, ἀλλ' οὔτε ὁ Βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας, εἰς τὸν ὁποῖον προσέτρεξεν· ἀλλ' ὁ Κολόμβος νικώμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς δόξης, καὶ κατὰ τὰς κοσμογραφικὰς ἰδέας του ἐλπίζων νὰ ἐπιτύχῃ, προσέφυγεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὅπου μετὰ τριετῆς ἀγῶνας, κατέπεισε τοὺς Βασιλεῖς τῆς Ἀνδαλουσίας Φερδινάνδον, καὶ Ἰσαβέλλαν, καὶ λαβὼν τρία μικρὰ καράβια, ἐμίσεισε τῇ 3 Αὐγούστου 1492, καὶ ἀντὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἰνδίας, εὗρηκε τὴν Ἀμερικὴν μετὰ πολὺ ὄφε-

λος τῶν Ἰσπανῶν εἰς γῆν καὶ πλῆτον, ἀλλὰ μὲ δυσαρέσκειαν ἐδικήν τε· διότι δὲν ἐπέτυχε τὰς σκοπευομένας Ἀνατολικὰς Ἰνδίας· διὰ τοῦτο καὶ ἐπωνομάσθησαν Δυτικαὶ Ἰνδίαί οἱ τόποι, εἰς τοὺς ὁποίους προσηρμίσθη ἐκεῖνος ὁ περιδοξὸς Ὠκεανὸς πλεύστης.

Οἱ Πορτογάλλοι μελετήσαντες καλῆτερα περὶ τοῦ δρόμου πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ἐστοχάσθησαν νὰ περιπλεύσεν τὴν Μεσημβρινὴν Ἀφρικὴν, καὶ νὰ διαβουῖν εἰς τὴν Ἀσίαν. Οὐάσκος ὁ Γάμα, εὐγενὴς καὶ ἀξιωματικὸς τοῦ Βασιλείου τέτου, ἀνδρῶπος μεγαλόκαρδος, καὶ ἀξίος διὰ νὰ ἐπιχειρήσῃ τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα, λαβὼν μικρὸν στόλον ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του, ἐμίσευσεν ἀπὸ τὴν Λισβώναν τῆ 9. Ἰουλίου 1497, καὶ πολεμῶν μὲ τοὺς ἐναντίους ἀνέμους, διέπλευσε πρὸς Νότον, διέβη πρῶτος τὸ ὀνομασθὲν παρ' αὐτῆ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, εἶδεν ἐναντίον τῆς δόξης τοῦ Πτολεμαίου, καὶ ὄλων τῶν παλαιῶν Γεωγράφων, ὅτι καὶ ἡ διακεκαυμένη ζώνη ἦτον κατοικημένη, καὶ στρέψας πρὸς Ἀνατολὰς εὐοδώθη τῆ 22 Μαΐου 1498 εἰς τὴν Καλικούταν τοῦ Μαλαβαρικοῦ αἰγιαλοῦ.

Ὁ Σαμορίνος, ἦτοι ὁ Μονάρχης ἐκείνων τῶν μερῶν, θαυμάσας διὰ τὰ ὄπλα, καὶ τὰ φορέματα αὐτῶν τῶν νεήλυδων, ὡς ἀλλόκοτα καὶ διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἕως τότε ἐκεῖ εἰσπλέοντας, ἐμηχανεύθη παντοίως νὰ μὴ τοὺς ἀφήσῃ νὰ μισεύσουν· ἀλλ' ὁ ἀνδρεῖος ἐκεῖνος Ναυάρχης ὑπερνικήσας ὅλα τὰ ἐμπόδια, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα τε μὲ πραγματείας, καὶ ἄλλον Ἰνδικὸν πλοῦτον, καὶ ὑπεδέχθη ἐντίμως παρὰ τῶν πατριωτῶν τε. Ἐκθαμβηθεῖσα ἡ Εὐρώπη εἰς ταύτας τὰς δύο ἐφευρέσεις, τὴν μὲν, διό-

διότι ἐγνώριζε Νέον Κόσμον (τὴν Ἀμερικὴν) καὶ λαμβάνουσα σωστὴν Γεωγραφικὴν πληροφορίαν τῆς ὑδρογείου σφαίρας, καὶ εὕρισκον πλήθος χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, ἐφανταζέτο μεγάλας μεταβολὰς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης διὰ τούτων τῶν μεγαλοδυνάμων μετάλλων· τὴν δὲ, διότι ἐστοχάζετο ὅτι καθὼς οἱ Φοίνικες, οἱ Ἀλεξανδρεῖς, οἱ Κωνσταντινουπολίται, καὶ τελευταῖον αἱ Ἰταλικαὶ Δημοαρχίαι ὑπερευτύχησαν διὰ τοῦ Ἐμπορίου τῶν Ἰνδιῶν, παρομοίως θέλουσιν εὐτυχήσει καὶ οἱ Πορτογάλλοι, μεταχειριζόμενοι αὐτὸν τὸν νέον δρόμον. Ὅλα λοιπὸν τὰ παρωκεάνια Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη ἠλεκτρίσθησαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀμίλλαν, καὶ ὁ φιλεπιστήμων ἄνθρωπος χρεωστῆ μεγάλας τὰς χάριτας εἰς τὸ Ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ἔγινεν αἰτία τοιούτων εὐρέσεων ἐπιφελεστάτων, καὶ περιεργοτάτων.

Οἱ Ἰσπανοὶ καὶ Πορτογάλλοι γνωρίζοντες τὴν μεγάλην ὠφέλειαν αὐτῶν τῶν τόπων, προσέτρεξαν εἰς τὸν Πάπαν, καὶ ἔλαβον ἀνὰ μίαν Βούλλαν, ἣτοι Ἐκκλησιαστικὴν ἀπόφασιν, ἐπικυροῦσαν εἰς αὐτοὺς κατὰ τὸ δικαίωμα τοῦ πρώτου κατασχόντος, τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὰ εὐρεθέντα μέρη· ὥστε κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀκκλουίτου, κατὰ ζήτησιν Ἰωάννου Β'. Βασιλέως τῆς Πορτογαλίας, ἐνωπλισμένου μὲ Παπικὴν Βούλλαν ἰδιοκτησίας, ὁ Ἐδουάρδος Δ'. Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἀπηγόρευεν εἰς τὰς ὑπηκόους του νὰ πραγματεύωνται μὲ τὴν Γενέαν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς.

Οἱ Ἑνετοὶ, ὡς προνοητικοὶ Ἐμποροὶ, ἐγνώρισαν ἀμέσως, ὅτι ὁ ἀνακαλυφθεὶς οὗτος δρόμος διὰ τοῦ Ωκεανοῦ ἔμελλε νὰ ἀφανίσῃ τὸ Ἐμπόριόν των, ἣτοι τὴν δόξαν, καὶ τὸν πλοῦτόν των· ἀλλὰ καὶ οἱ

οὐκ ἐπιθυμῶντες ἄλλο ἀπὸ τὸ Μο-
 νοπωλεῖον ἐκείνων τῶν πλουσίων, καὶ ἐπικερδеста-
 των προϊόντων τῆς Ἀσίας, ἔκαμαν ὅλα τὰ δυνα-
 τά των νὰ τὸ ἀποκτήσουν. Ἐμμανουήλ ὁ ἀξίως
 τότε βασιλεύων εἰς τὴν Πορτογαλίαν, ἐπιτυχῶν
 εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ ὑποκείμενα ἄξια διὰ νὰ κυβερνή-
 σουν ἐκεῖνα τὰ Ἀσιατικὰ μέρη, εἰς διάστημα 14
 ἐτῶν μετὰ τὸν ρηθέντα πλοῦν τοῦ Γάμα, ἐκυρίευσεν
 τὴν πόλιν Μαλάκην, ἔχουσαν τὰς ἀποθήκας ὅλων
 τῶν Ἀσιατικῶν προϊόντων, μὲ λιμένα κείμενον εἰς
 τὸ μέσον τοῦ Ἀνατολικοῦ, καὶ Δυτικοῦ ἄκρου ἐκεί-
 νων τῶν μερῶν, καὶ κυριεύουσεν τὸν πορθμὸν τῆς
 τούτων κοινωνίας. Οἱ ἐμπορευόμενοι τὴν Σίναν, τὴν
 Ἰαπωνίαν, καὶ τὰς λοιπὰς ἠπείρους, τὰς Μολούκας
 καὶ ὅλας τὰς Νήτους τοῦ ἐκεῖ Ἀρχιπελάγους ἐξ
 Ἀνατολῶν, καὶ τὸ Μαλαβάρου, τὴν Σεϊλάν, καὶ
 τὸ Κορομανδέλον, καὶ Βεγκάλην ἀπὸ δυσμῶν, ἐ-
 γνώριζαν τὴν ὑπερίσχυσιν τῶν Πορτογάλων, οἱ
 ὅποιοι κυριεύοντες τὴν Γόαν, καὶ Δίαν εἰς τὸν Μα-
 λαβαρικὸν Αἰγιαλὸν, ἔδιδον μεγάλα ἐμπόδια εἰς
 τοὺς μεταχειριζομένους τὸν παλαιὸν δρόμον τῆς Ἐ-
 ρυθρᾶς θαλάσσης. Οἱ στόλοι των ἐθαλασοκρα-
 τοῦσαν ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἐλπί-
 δος, ἕως τῆς Καντῶνος, δηλαδὴ 4,000 λευγῶν αἰ-
 γιαλῆς· καὶ ἡ ἐξουσία των ἐπεστηρίζετο μὲ πολλὰ
 παράλια φρούρια, καὶ ἐμπόρια (Comptoirs), ὥστε
 ὅλον τὸ Ἐμπόριον ἐπέρασεν εἰς τὴν ἐξουσίαν των
 εἰς τόσον ὀλίγον διάστημα, καὶ ἡ Λισβῶνα ἀπο-
 κατέστη τὸ Μονοπωλεῖον ὅλων τῶν Ἰνδικῶν πραγ-
 ματειῶν.

Ἐγκαρδιωθέντες οἱ Πορτογάλλοι ἀπὸ τοιαύτην εὐ-
 τυχη ἔκβασι, ἀπεφάσισαν νὰ κλείσθῃ, καὶ τὸν
 Ἄρα-

Ἀραβικὸν, καὶ Περσικὸν Κόλπον, καὶ νὰ ὑπερήσουν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν εἰσοδὸν τῶν Ἰνδικῶν προϊόντων ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀπέστειλαν μὲ δυνάμεις ἀρκετὰς Ἀλφόνσον Ἀλβκερ-κην τὸν ἐπισημότερόν των ἀρχιστράτηγον, ὁ ὁποῖος κυριεύσας τὸν Ὀρμον, Νησίον κείμενον εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον, ἀπέκλεισε τὴν Περσίαν ἀπὸ τὸ Ἐμπόριον τῆς Ἰνδίας, τὸ ὁποῖον ἔκαμνε διὰ τῆς Βασί-σρας, ὡς προείπομεν, καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο νὰ πληρώσῃν ὅσα ἐζήτην οἱ Πορτογάλλοι διὰ τὴν ἀγοράζῃν τὰς πραγματείας· εἰς δὲ τὴν Ἐρυθρὰν Θαλάσσαν δὲν ἐδυνήθη νὰ εὐτυχῆσῃ διὰ τῆς σκοπέ-λης, καὶ τὸ δύσπλευστον αὐτῆς τῆς Θαλάσσης, αἱ ὁποῖαι ἐπροξένησαν φθορὰν εἰς τὸν στόλον των, καὶ διὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν παραλίων Ἀράβων, καὶ τῶν Αἰγυπτίων Σουλτάνων.

Οἱ Ἐνετοὶ ἔκαμνον ὅλα τὰ δύνάτα των νὰ φυλά-ξῃν τὸ Ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου μὲ τὰς Ἰνδίας· πα-ρεκίνησαν τὸν Σουλτάνον νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Πά-παν Ἰούλιον β'. καὶ τὸν Ἐμμανουήλ Βασιλέα τῆς Πορτογαλλίας, ὅτι ἂν δὲν παύσῃν ἀπὸ τῆς νὰ ἐμ-πορεύωνται εἰς τὰς Ἰνδίας, ἀφίνοντες τὰ πράγμα-τα νὰ τρέχουν, ὡς πρότερον, αὐτὸς θέλει σφάζει ὅλους τοὺς Χριστιανὸς τῆς Αἰγύπτου, καὶ Συρίας, καὶ θέλει καύσει τὰς Ἐκκλησίας ὅλας, καὶ αὐ-τὸν τὸν Ἅγιον Τάφον· ἀλλ' ὁ φοβερισμὸς οὗτος, ὁ ὁποῖος πρὸ μιᾶς Ἐκατονταετηρίδος ἤθελε τρομάξῃ τὸν Πάπαν, τότε κατεφρονήθη μὲ ἀδιαφορίαν, τὴν ὁ-ποῖαν ἀκούσας ὁ Σουλτάνος, καὶ βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς Ἐνετοὺς μὲ ξυλικὴν τῆς Δαλματίας, κατε-σκεύασε στόλον εἰς τὸν Ἀραβικὸν Κόλπον, διὰ νὰ πολεμήσῃ τὴν βίαν, μὲ βίαν, ἀλλ' ὀλίγον ἐδυνή-θη,

θη, καὶ τὰ πράγματα ἔμενον κοινὰ μετὰ τῶν Πορτογάλλων.

Συμβάσαι μετ' ὀλίγον ἢ κυρίευσίς τῆς Αἰγύπτου παρὰ Σελὶμ τῷ Α'. Ὁθωμανῶ Βασιλέως (α), παρεκίνησε τῆς Ἑνετῆς νὰ μεταχειρισθῶν τὴν ἰσχὺν του κατὰ τῶν Πορτογάλλων, ἀποδεικνύοντες εἰς ἐκεῖνον, τὸ ὄφελος τῆς Ἐμπορίας. Ἐθέσπισεν ἔτος ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅτι εἰς τὴν ἐκτεταμένην Ἐπικράτειάν τε νὰ διαπερῶν ἀσύδοτοι αἱ πραγματεῖαι τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ νὰ πληρώνουν βαρέα τελώνια αἱ διὰ τῆς Πορτογαλλίας ἐρχόμεναι· ἀλλὰ μικρὸν ἰατρικὸν ἦτον τοῦτο διὰ τῆς Ἑνετῆς, οἱ ὁποῖοι κατατρεχόμενοι ἀπὸ τὴν περίφημον συμμαχίαν τῆς Καμβραίας, ἐκινδύνευσαν νὰ ἐξολοθρευθῶν, καὶ ἔχασαν σχεδὸν ὅλον τὸ Ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον ἐβάστασαν περὶ τὰς ζ'. Ἐκατονταετηρίδας, μὲ δόξαν, καὶ εὐτυχίαν των.

Ἄκραν εὐτυχίαν ἔφερον εἰς τὴν Πορτογαλλίαν τὸ Ἀσιατικὸν Ἐμπόριον ἕως τοῦ 1580. ὅτε τὰ Ἰσπανικὰ ὄπλα κυριεύσαντα τὴν Λισβώναν, καὶ κρατήσαντα αὐτὴν ἕως τοῦ 1640. τὴν ἐγύμνωσαν ἀπὸ τὸν πλεῖστον, καὶ τὴν ἀδυνατίσαν· διότι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἱστορικῶν εἰς διάστημα 42. ἐτῶν μόνων, οἱ Ἰσπανοὶ ἐφορολόγησαν εἰς μετρίτῃ τὸ μικρὸν αὐτὸ Βασίλειον μὲ 200 μιλλιῶνια σκουῖδα χρυσᾶ, τὰ ὁποῖα ἀποτιμῶνται περὶ τὰ 2,000,000,000 γρόσσια τέλαχιστον· αἱ ἀποθῆκαι τῆς ἐγυμνώθησαν, καὶ οἱ ἐμπορικοὶ στόλοι τῆς ἠλαττώθησαν, ὥστε δὲν ἤμπορῶτε πλέον νὰ φυλάξῃ
ἔ-

(α) Τῷ 1517, καὶ ἐκτοσε ἡ Αἰγύπτος μένει ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν Ὁθωμανιδῶν.

ἐκείνην τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐσμικρύνθη, καὶ μετὰ τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ θρόνου της.

Οἱ Ὁλλανδοὶ, πρῶτοι κατεπολέμησαν τὰς Πορτογάλλους εἰς τὰς Ἰνδίας, ὡς ὑποκειμένους εἰς τὴν Ἰσπανικὴν Μοναρχίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τότε ἀπέστησαν. Ἐκυρίευσαν τὴν Σεϊλάν, Τερνάτην, Τιδώραν, καὶ αὐτὴν τὴν Μαλάκην· καὶ ἔτσι, ὡς γένος οἰκονόμον, φιλόπονον, καὶ ἐπιμελητικόν, καὶ ἐνταῦτ' ὑστερημένον ἀπὸ κάθε εἰσόδημα διὰ τὸ ἄκαρπον τῆς γῆς του, ἐδόθησαν εἰς τὸ Ἐμπόριον, καὶ εὐδοκίμησαν ὡς ἄλλη Τύρος.

Μετὰ ταῦτα συνέτρεξαν μὲ μεγάλην ἐπίδοσιν οἱ νῦν θαλασσοκράται Ἄγγλοι, καὶ ὑπὲρ ἅπαντας, καὶ παλαιῖς, καὶ νέους εὐδοκίμησαν. Οἱ Γάλλοι ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὸ μέρος των, καὶ ἄλλοι ὀλίγον· ἀλλ' ὅλα ταῦτα θέλουν ἐκτεθῆ εἰς τὰ Ἄρθρα τῶν Ἐπικρατειῶν αὐτῶν· καθὼς καὶ τὸ νέον Ἐμπόριον τῆς νεοευρημένης Ἀμερικῆς, τὸ ὁποῖον ἐπλέτισε τὰ παλαιὸν μὲ πολλὰ εἶδη, καὶ προϊόντα, ἄγνωστα εἰς τοὺς παλαιούς, ὡς Ζάχαρι, Κακάιον, Κίναν, καὶ πλῆθος ἰατρικῶν βοτανῶν, καὶ ξύλων βασικῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

Περὶ τοῦ διὰ ξηρᾶς Ἐμπορίου τῶν προϊόντων
τῆς Ἰνδίας.

Αφ' ἧς διὰ τῶν προτέρων τέτων Κεφαλαίων διεγράφησαν με συντομίαν οἱ διάφοροι δρόμοι, τοὺς ὁποῖους μετεχειρίσθησαν διὰ θαλάσσης οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, καὶ ἕως σήμερον, διὰ τὸ ἐπωφελές Ἐμπόριον τῶν Ἀσιατικῶν τόπων, μάλιστα τῶν Ἰνδιῶν ἐστχάσθη ἀναγκαῖον νὰ ἐξιστορήσω, καὶ τοὺς διὰ ξηρᾶς δρόμους τῶν συνοδοιποριῶν, τὰς ὁποίας καραβάνια, ἢ κερβάνια Τυρκικώτερον γνωρίζομεν· διότι καὶ με τὸν τρόπον τοῦτον γίνεται μέγα Ἐμπόριον εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν, καὶ ἕως εἰς αὐτὴν τὴν βασιλεύουσαν Κωνσταντινούπολιν, τὴν γείτονα, καὶ ἐποπτεύουσαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν.

Παρατηρῶντας τινὰς τὸν Γεωγραφικὸν Πίνακα τῆς Ἀσίας καταλαμβάνει ὅτι ἡ μεγίστη αὕτη Ἡπειρος διὰ νὰ συγκοινωνήσῃ ἐμπορικῶς με τὰς κειμένους τόπους πρὸς δυσμὰς τῆς Σίνας, καὶ τῆς Ἰνδίας δὲν ἔχει ἄλλο πλώϊμον μέρος ἀπὸ τοὺς ποταμοὺς Τίγριν, καὶ Εὐφράτην, πρὸς δυσμὰς, καὶ πρὸς βορρᾶν τὴν Κασπίαν Θάλασσαν, καὶ τὸν Εὐξείνου Πόντον, καὶ τὰς εἰσρέοντας εἰς τὴν πρώτην Ὄξιν, καὶ Κύρον ποταμὸς, καὶ τὸν Φάσιν εἰς τὴν δευτέραν· ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἐσωτερικαὶ πολλαὶ, καὶ μεγάλαι Ἐπαρχίαι τῆς ἔχουσιν ἀνάγκην ἀπὸ τὰς συνοδοιπορίας, καὶ τὸ περισσότερο διότι οἱ πρῶτοι δύο ποταμοὶ ὁ-

λίγον εἶναι πλευστοὶ εἰς τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν ἑκτασίτων· καὶ οἱ λοιποὶ, καθὼς καὶ αἱ σημειωθεῖσαι θάλασσαι, περιεκατοικοῦντο ἀπὸ Ἑθνη Βάρβαρα, ληστρικά, καὶ ἀπόλιδας· προσθετέον ὅτι ὁ δρόμος διὰ ξηρᾶς εἶναι φυσικώτερος καὶ εὐκολώτερος εἰς τὸν ἄνθρωπον· καὶ ὁ διὰ τῶν ὑδάτων πλοῦς δύσκολος, καὶ δυσεπινώητος.

Τὸ ἴδιον ἀκολυθεῖ καὶ εἰς τὴν Λιβύαν, ἢ Ἀφρικὴν εἰς τῆς ὁποίας τὴν ἐπιφάνειαν μόνος πλευστὸς ποταμὸς εὐρίσκεται ὁ Νεῖλος. Βέβαια δὲν γνωρίζομεν αὐτῆς τῆς μεγάλης Ἠπείρου τὸ ἐσωτερικὸν διὰ τὴν ἀποφασίσωμεν μὲ ἀκρίβειαν περὶ τῆς ἐσωτερικοῦ Ἐμπορίου τῶν ἀπολιτεύτων κατοίκων τῆς· ἀλλὰ μὲ ὅλον τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἀπὸ αὐτῶν τοῦς ἀρχαιοτάτους χρόνους ὁ χρυσὸς, οἱ ἑλεφαντόδοντες, καὶ τὰ ἀρώματά τῆς διὰ συνοδοιποριῶν μετακομίζοντο, καθὼς καὶ τώρα εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς, καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἀλλάζονται μὲ ἄλλα προϊόντα, καὶ μετακομίζονται πάλιν ὁμοίως.

Παρατηρήσαμεν (Κεφ. α.) ὅτι τὸ Ἐμπόριον τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἐγένετο διὰ ξηρᾶς διὰ τῶν καμηλῶν, αἱ ὁποῖαι ὡς ἀναγκαῖαι ἐδόθησαν παρὰ τῆς Θεῆς Προνοίας εἰς τὰς ἀποτάμους, καὶ ἀμμῶδεις γαίας τῆς Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς, καὶ συμβάλλουσιν, ὡς καράβια τῆς ἐρήμου, καθὼς καὶ ἐπονομάζονται παρὰ τῶν καμηλοτρόφων Ἀράβων· χωρὶς αὐτῶν τῶν ζώων πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας, καὶ Ἀφρικῆς ἤθελον μείνη ἀκοινῶνητα, ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ, καὶ τὸ Ἐμπόριον νεκρὸν.

Μία ἀπὸ τὰς αἰτίας, αἱ ὁποῖαι ἠΰξησαν τὸ διὰ ξηρᾶς Ἐμπόριον εἶναι ἡ διαταγὴ τῆς Μωσάμεθ πρὸς τοῦς

τούς ὀπαδούς τε) ὑποχρεῦσα αὐτούς νὰ πηγαίνουν καὶ ἀπαξ ἐπὶ ζωῆς των εἰς προσκύνησιν τῆς Κεαβέ, ἥτοι τοῦ Ναῦ τῆς Μέκας· τότε διὰ αὐτούς σεβασμιωτάτου, καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ βλέπουν ὅλα τὰ ἀπανταχοῦ προσκυνήματά των. Ἡ παράδοξος ἔκτασις αὐτῆς τῆς θρησκείας εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν, καὶ Ἀφρικὴν, καὶ ἡ δεισιδαίμων ὑποταγὴ τῶν Μωαμεθανῶν εἰς τὴν εἰρημένην διαταγὴν, συναθροίζου ἀπειρα πλήθη εἰς τὸν Ναὸν ἐκεῖνον ἑτησίως, ἀπὸ ὅλην τὴν Ὀθωμανικὴν, καὶ Περσικὴν Ἐπικράτειαν, καὶ ἀπὸ τὰ ἀπώτερα μέρη τῶν δύο εἰρημένων μεγάλων ἡπείρων (α). Χιλιάδες καμήλων φορτωμένοι μὲ τὰ Ἰνδικὰ, καὶ ὅλα τὰ Ἀσιατικὰ προϊόντα συνακολουθοῦν αὐτούς τοὺς προσκυνηταίς, οἱ ὁποῖοι εἰς τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ἐκεῖ διατριβῆς των κάμνουν μεγίστην ληψοδοσίαν, καὶ ἐκεῖθεν διαδίδονται πανταχόθεν διὰ ξηρᾶς ὄλαι αἱ πραγματεῖαι εἰς μεγάλας ποσότητας πανικῶν τῆς Ἰνδίας, Σαλίων τῆς Κασμιρίας, μεταξωτῶν τῆς Γεζράτας, πιπέρι, κιννάμωμον, μοσχοκάρυα, καρυόφυλλα, καὶ ἀπειρα ἄλλα εἶδη συναριθμούμενα εἰς αὐταὶ τὰς συνοδοιπορικὰς ἐκστρατείας.

Ἐκτὸς ταύτης τῆς πανηγύρεως εἶναι καὶ ἄλλαι πολ-

(α) Κατὰ τὸ παρὸν εἶναι ἐμποδισμένη αὐτὴ ἡ πανήγυρις παρὰ τῆς ἐκεῖ ἐπιδραμόντων Βεχαβιστῶν, οἱ ὁποῖοι ὄντες δεῖσαι τὴν θρησκείαν, καὶ καταδρομαίς τῆς Μωαμεθανικῆς, κατέσκαψαν αὐτὸς ναοὺς ἐκείνους, καὶ κυριεύου αὐτὸς πόπυς εἰς ὅση ἡ Ὀθωμανικὴ Διοίκησις νὰ αὐτὸς καταστέφῃ· ὃ δὲ καὶ ἐπέτυχεν διὰ τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς Σατραπτοῦ τῆς Αἰγύπτου Ν.ωάμεθ Ἀλῆ Πασᾶ, καὶ ἤδη ὑπόκεινται ἐκεῖνοι οἱ πόπυ εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, καὶ ἑφέτος 1813. ὑπάγει συμμερῶν προσκυνητῶν δι' ἐκεῖ.

πολλαί εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀσίας, καὶ προσέτι προσδιωρισμένοι καιροὶ, εἰς τοὺς ὁποίους πηγαινοέρχονται ἀπὸ τὴν Τουρκίαν εἰς τὴν Περσίαν, καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ἕως τῆς Σίνας, διὰ τῶν ὁποίων φυλάττεται ὁ παλαιὸς δρόμος τοῦ Ἐμπορίου, καὶ ἡ Βάσρα, καὶ τὸ Βαγδάτον ἀνθοῦσιν. Ὁλη ἡ Ἀφρικὴ διὰ τῶν συνοδοιοποριῶν τούτων κοινωνεῖ καὶ ἐμπορεῦεται μὲ τὴν Αἴγυπτον· καὶ αὐτὸ τὸ προειρημένον Ἐμπόριον τῶν βορειανατολικῶν μερῶν τῆς Ἀσίας μὲ τὴν Σίναν διατηρεῖται ἀκόμη ἕως τῆς σήμερον.

Τὸ διὰ ξηρᾶς Ἐμπόριον τῆς Ῥωσσίας μὲ τὴν Σίναν, καὶ τὰ Ἰνδικὰ μέρη, ἠμπορεῖ νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὰ πρῶτα τέτρα τοῦ εἴδους. Μετὰ τὰ κατορθώματα Πέτρου ἐκείνου τοῦ Μεγάλου Αὐτοκράτορος, καὶ τὰς ἀποκτήσεις του πρὸς τὰ Ἀσιατικὰ μέρη, ἡ μεγίστη ἀπόστασις μεταξὺ Πετροπόλεως, καὶ Πεκίνου ἔγινε συνοδοιοπορευτή· καὶ ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β' τῆς κατὰ πάντα ἀξίας διαδόχου ἐκείνου τοῦ Ῥώσσου Ἡρώος, τὸ Ἐμπόριον τοῦτο μὲ τὴν Σίναν ἀναβαίνει ἔτησίως εἰς 16,000,000 γρόσια περίπου, καθὼς θέλομεν τὸ παρατηρήσει εἰς τὸ ἴδιον Ἀρθρον, καὶ εἰς ἕκαστον ἄλλης Ἐπικρατείας τὸ ἴδιον, χωρὶς νὰ πολυλογήσωμεν ἐδῶ γράφοντες καταλεπτῶς τὰ καθ' ἕκαστα.

Κατὰ τὴν βορεινὴν θέσιν, καὶ τὸν πολιισμόν ἐκείνων τῶν μερῶν τῆς Ῥωσσίας, ἀν οἱ Πορτογάλλοι δὲν ἤθελον εὖρη, καὶ ἄλλοι μετ' ἐκείνους δὲν ἤθελον ἀνιχνεύσει, τὸ διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ Ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν, διὰ τὴν ἀκατάστατον τῆς Αἰγύπτου κατάστασιν, καὶ ἄλλα πολλὰ αἷτια, ἡ Ῥωσσία ἤθελεν οἰκειοποιηθῆ τὸ Ἐμπόριον ἐκεῖνο· καὶ εἰς ἐν μὲ-

μέρος τῶν ἐρήμων τῆς ἠΐθεν ἀνεγερθῆ ἔμπορικῆ Πόλις, καὶ νὰ φθάσῃ τὴν δόξαν, καὶ πλεόν τῆς εἰς τὴν ἔρημον τῆς Χαλδαίας προνομασθείσης Παλμύρας, καὶ τὸ συνοδοιπορικὸν διὰ ξηρᾶς Ἐμπόριον, ἠΐθεν ὑπερβῆ τὸ διὰ θαλάσσης· ἀλλὰ ταῦτα ἔγιναν ὡς αἱ περιστάσεις ἠθέλησαν, καὶ θέλου φυλαχθῆ πάλιν, καθὼς αὐταὶ ἐπιτρέψουσιν· εἰς ἡμᾶς ἀρκεῖ νὰ τὰ ἐξιστορήσωμεν, καὶ μανθάνοντες, νὰ ὠφεληθῶμεν εἰς τὰς ἐργασίας μας, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ σκοπὸς μας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε΄.

Ἐπιθεωρία, ἢτοι Ἀνακεφαλαίωσις τῶν ρηθέντων.

Η προκειμένη θεωρία, καὶ σύγκρισις τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νέου Ἐμπορίου προξενεῖ καὶ τέρψιν, καὶ ὠφέλειαν εἰς τοὺς μελετῶντας, μάλιστα τοὺς Ἐμπόρους, διὰ τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἀγωνίζομαι, καὶ συγγράφω· διότι τί τερπνότερον ἀπὸ τοῦ νὰ θεωρῶμεν τὰ δυνατώτερα, καὶ εὐγενέστερα Ἔθνη νὰ στοχαζῶνται ἐσιῶδη ὑποστηριγμὸν τῆς πολιτικῆς τῶν δυνάμεως τὸ ἔντιμον ἐπάγγελμά μας; ἢ τί ἐπωφελέστερον ἀπὸ τοῦ νὰ συγκρίνωμεν πρὸς ἀλληλα τὰ ἐπιχειρήματα τῶν διαφόρων Ἐθνῶν εἰς τὸ νὰ οἰκειοποιηθῶν, καὶ νὰ τελειοποιήσουσιν τὴν τέχνην μας, καὶ τοὺς τρόπους, τοὺς ὁποίους μετεχειρίσθησαν, καὶ οὕτω νὰ γνωρίσωμεν τὸν καλλήτερον;

Οἱ Φοίνικες, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι πρῶτοι, ὡς ἐξιστορήσαμεν, μετεχειρίσθησαν τὸ τῆς

Τ.